

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Požega

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ REVIZIJI

EKONOMSKA OPRAVDANOST RAZLIKA U CIJENI VODNIH USLUGA
(JAVNA VODOOPSKRBA I ODVODNJA) NA PODRUČJU
POŽEŠKO-SLAVONSKE ŽUPANIJE ZA 2012.

Požega, lipanj 2013.

SADRŽAJ

stranica

I.	PREDMET REVIZIJE	2
II.	CILJEVI I PODRUČJA REVIZIJE	5
III.	METODE I POSTUPCI REVIZIJE	5
IV.	USLUGE JAVNE VODOOPSKRBE I ODVODNJE	6
V.	NALAZ	12
VI.	OCJENA OPRAVDANOSTI RAZLIKA U CIJENI VODNIH USLUGA	17

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Požega
KLASA: 041-01/12-07/49
URBROJ: 613-13-13-8

Požega, 19. lipnja 2013.

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ POSEBNOJ REVIZIJI
EKONOMSKA OPRAVDANOST RAZLIKA U CIJENI VODNIH USLUGA
(JAVNA VODOOPSKRBA I ODVODNJA) NA PODRUČJU
POŽEŠKO-SLAVONSKE ŽUPANIJE ZA 2012.

Na temelju odredbi članka 12. i 14. Zakona o Državnom uredu za reviziju (Narodne novine 80/11), obavljena je posebna revizija ekonomske opravdanosti razlika u cijeni vodnih usluga (javna vodoopskrba i odvodnja) na području Požeško-slavonske županije za 2012.

Revizija je obavljena na način i prema postupcima utvrđenim okvirom revizijskih standarda Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI) i Kodeksom profesionalne etike državnih revizora.

Postupci revizije su provedeni u razdoblju od 12. studenoga 2012. do 19. lipnja 2013.

I. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je ispitati ekonomsku opravdanost razlika u cijeni vodnih usluga (javna vodoopskrba i odvodnja) na području Požeško-slavonske županije za 2012. (dalje u tekstu: Županija). Na području Županije vodne usluge pružaju dva trgovačka društva: Tekija d.o.o., Požega i Komunalac d.o.o., Pakrac (dalje u tekstu: isporučitelji vodnih usluga). Društva osim djelatnosti opskrbe pitkom vodom, odvodnjom i pročišćavanjem otpadnih voda obavljaju i druge komunalne djelatnosti propisane odredbama Zakona o komunalnom gospodarstvu (Narodne novine 26/03 - pročišćeni tekst, 82/04, 110/04, 178/04, 38/09, 79/09, 153/09, 49/11, 84/11, 90/11 i 144/12), odlaganje komunalnog otpada, održavanje čistoće, održavanje javnih površina, održavanje nerazvrstanih cesta, održavanje groblja, obavljanje dimnjačarskih poslova, održavanje i upravljanje parkiralištima, tržnice na malo i drugo. Društvo Komunalac d.o.o., Pakrac obavlja i djelatnost opskrbe plinom. Isporučitelji vodnih usluga koji obavljaju djelatnost opskrbe pitkom vodom, odvodnjom i pročišćavanjem otpadnih voda su osnovani kao društva s ograničenom odgovornošću u vlasništvu, odnosno suvlasništvu jedinica lokalne samouprave. U svojoj organizacijskoj strukturi imaju ustrojene organizacijske jedinice koje se bave vodoopskrbom, te odvodnjom s pročišćavanjem otpadnih voda.

Površina Županije je 1 815 km² na kojoj živi 78 031 stanovnik prema popisu iz 2011., koji su raspoređeni u pet gradova i pet općina. Na sustav javne vodoopskrbe je priključeno 68,7%, dok je na sustav javne odvodnje priključeno 44,5% od ukupnog broja stanovnika.

U trgovačkim društvima na području Županije koji pružaju vodne usluge je koncem 2012. bilo 219 zaposlenika, od kojih je u sustavu javne vodoopskrbe i odvodnje bilo 83 zaposlenika. Ostvareni ukupni prihodi isporučitelja vodnih usluga za 2012. iznose 70.773.728,00 kn, rashodi 69.061.772,00 kn, te ostvarena dobit iznosi 1.711.956,00 kn. Od ukupno ostvarenih prihoda, na prihode od vodoopskrbe i odvodnje se odnosi 28.504.540,00 kn ili 40,3%, dok se na rashode od vodoopskrbe i odvodnje odnosi 27.629.188,00 kn i čine 40,0% ukupnih rashoda. Ostvarena je dobit u djelatnosti vodoopskrbe i odvodnje u iznosu 875.352,00 kn. U okviru prihoda od javne vodoopskrbe i odvodnje, na prihode od javne vodoopskrbe se odnosi 19.848.821,00 kn ili 69,6%, a javne odvodnje 8.655.719,00 kn ili 30,4%.

U tablicama broj 1 i 2 se daju podaci o ostvarenim prihodima od javne vodoopskrbe i javne odvodnje od 2010. do 2012.

Tablica broj 1

Ostvareni prihodi od javne vodoopskrbe od 2010. do 2012.

u kn

Redni broj	Naziv društva	Prihodi od javne vodoopskrbe		
		Ostvareno za 2010.	Ostvareno za 2011.	Ostvareno za 2012.
1	2	3	4	5
1.	Tekija d.o.o., Požega	11.642.192,00	14.502.560,00	16.073.828,00
2.	Komunalac d.o.o., Pakrac	2.412.423,00	3.761.755,00	3.774.993,00
Ukupno		14.054.615,00	18.264.315,00	19.848.821,00

Tablica broj 2

Ostvareni prihodi od javne odvodnje od 2010. do 2012.

u kn

Redni broj	Naziv društva	Prihodi od javne odvodnje		
		Ostvareno za 2010.	Ostvareno za 2011.	Ostvareno za 2012.
1	2	3	4	5
1.	Tekija d.o.o., Požega	5.253.747,00	5.766.931,00	7.364.217,00
2.	Komunalac d.o.o., Pakrac	750.892,00	978.798,00	1.291.502,00
Ukupno		6.004.639,00	6.745.729,00	8.655.719,00

Strategija upravljanja vodama Republike Hrvatske (Narodne novine 91/08), donesena je u srpnju 2008. i usklađena je s direktivama Europske unije, te čini osnovu za pripremu pregovaračkih dokumenata za pristupne pregovore i korištenje sredstava iz pretpristupnih fondova Europske unije. Strateške odrednice u području vodoopskrbe jesu: povećanje stupnja opskrbljenosti stanovništva, unapređenje upravljanja javnim vodoopskrbnim sustavima (određivanje distribucijskih područja, povezivanje vodoopskrbnih sustava-regionalni sustavi), ekonomska cijena vode, smanjenje gubitaka vode iz javnih vodoopskrbnih sustava, zadovoljenje potreba za vodom, te povećanje sigurnosti zahvata vode za javnu vodoopskrbu.

Prema Strategiji upravljanja vodama Republike Hrvatske, u zaštiti ljudskoga zdravlja u okviru upravljanja vodama, prioritetno se polazi od priključenosti stanovništva na javni vodoopskrbni sustav i sustav javne odvodnje. Istaknut je problem nedovoljne priključenosti stanovništva na sustav javne odvodnje. Razina priključenosti stanovništva Republike Hrvatske na sustav javne odvodnje je 43,0%, što je manje u odnosu na druge zemlje Europske unije (Austrija 87,0%, Češka 75,0%, Rumunjska 48,0%). Strategijom su definirani pravni, organizacijski, financijski, tehnički, znanstvenoistraživački i informatički okviri djelovanja vodnog gospodarstva. Osnovni cilj strategije je postizanje cjelovitog i usklađenog vodnog režima na državnom teritoriju. Strateški cilj zaštite voda je intenzivno građenje, sanacija i rekonstrukcija sustava javne odvodnje i pročišćavanja komunalnih otpadnih voda, čime se planira do 2023. povećati udjel priključenosti stanovništva Republike Hrvatske na sustav javne odvodnje na 60,0%. Ukupni troškovi provedbe strategije procijenjeni su na 52,8 milijarde kuna, od čega se na projekte odvodnje i pročišćavanja komunalnih otpadnih voda odnosi 20 milijardi kuna. Jedan od važnijih ciljeva navedene strategije uključuje okrupnjavanje vodno komunalnog sektora, te uvođenje načela ekonomske cijene vodne usluge i punog povrata troškova, što znači da cijena vodnih usluga ne može pokrivati troškove neekonomičnog poslovanja isporučitelja usluga.

Razvojna strategija Požeško-slavonske županije za razdoblje od 2011. do 2013. polazi od osnovnog cilja u području vodoopskrbe, da svaki stanovnik u doglednoj budućnosti treba biti opskrbljen dovoljnim količinama kvalitetne pitke vode na temelju održivog gospodarenja vodama i upravljanja sustavom vodoopskrbe. Sadašnja opskrbljenost vodom nije zadovoljavajuća, a za osiguranje dovoljnih količina kvalitetne vode za stanovništvo i gospodarstvo, potrebno je kroz program vodoopskrbe poboljšati stanje postojećih izvorišta, otvarati nova izvorišta, otkriti gubitke vode u vodoopskrbnom sustavu te sanirati nastale kvarove. Na području Županije postoje dva vodoopskrbna sustava. Razvoj vodoopskrbe na području Požeštine se planira u dvije faze, i to povezivanjem postojeći i budućih izvorišta i crpilišta u regionalni vodoopskrbni sustav, tako da bi pokrivenost stanovništva vodoopskrbom do 2022. bila 98,0%, a za preostali dio stanovništva se rješenje planira iz postojećih lokalnih izvora.

Vodoopskrba na području gradova Lipik i Pakrac u potpunosti se rješava izgradnjom akumulacije Šumetlica kapaciteta 2 000 000 m³, kojom se osigurava neprekidni dotok vode u sustav, što je osnovni problem u sušnim razdobljima. Izgradnja akumulacije Šumetlica je u tijeku, a sve poslove oko izgradnje i financiranja obavljaju Hrvatske vode.

Na području Požeško-slavonske županije izgradnja kanalizacijskih sustava i uređaja za pročišćavanje daleko zaostaje za izgradnjom vodoopskrbnih sustava, što ukazuje na ozbiljnost problema zaštite voda od onečišćenja, zaštite života i zdravlja ljudi te okoline. Izgrađeni kanalizacijski sustavi na području Županije većinom su lokalnog karaktera, odnosno svako naselje ima svoju kanalizaciju koju je potrebno doraditi kao jedinstveni kanalizacijski sustav. Izgrađena su dva centralna uređaja za pročišćavanje otpadnih voda i to prvi stupanj, mehaničko pročišćavanje. Odvodnja otpadnih voda se treba provesti kvalitetno u smislu vodne propusnosti kanalizacijskog sustava tako da ne onečišćuje podzemne vode, a potrebno je riješiti i problem pročišćavanja industrijskih otpadnih voda.

Zakonodavni okvir kojim je regulirano obavljanje djelatnosti javne vodoopskrbe i odvodnje, te utvrđivanje cijena vodnih usluga čine Zakon o vodama (Narodne novine 153/09, 63/11, 130/11 i 56/13), Zakon o financiranju vodnog gospodarstva (Narodne novine 153/09, 90/11 i 56/13), Uredba o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva (Narodne novine 112/10) i drugi podzakonski akti.

Prema odredbama Zakona o vodama, javna vodoopskrba je djelatnost zahvaćanja podzemnih i površinskih voda namijenjenih ljudskoj potrošnji i njihova kondicioniranja te isporuka do krajnjega korisnika ili drugog isporučitelja vodne usluge, ako se ti poslovi obavljaju putem građevina javne vodoopskrbe te upravljanje tim građevinama ili na drugi propisani način (cisternama, vodonoscima i sl.). Javna odvodnja je djelatnost skupljanja otpadnih voda, njihova dovođenja do uređaja za pročišćavanje, pročišćavanja i izravnoga ili neizravnoga ispuštanja u površinske vode, obrade mulja koji nastaje u procesu njihova pročišćavanja, ako se ti poslovi obavljaju putem građevina javne odvodnje te upravljanje tim građevinama. Javna odvodnja uključuje i pražnjenje i odvoz otpadnih voda iz septičkih i sabirnih jama.

Do donošenja Zakona o vodama (iz 2009.), djelatnost javne vodoopskrbe i odvodnje je bila regulirana odredbama Zakona o komunalnom gospodarstvu kao komunalna djelatnost za koju visinu cijene, način obračuna i plaćanja određuje isporučitelj usluga uz prethodnu suglasnost jedinice lokalne samouprave. Zakonima i drugim propisima nije bio propisan način izračuna i struktura najniže osnovne cijene vodnih usluga, nego je način formiranja cijene bio prepušten isporučitelju usluga. Odredbama članka 197. Zakona o vodama je propisano da se cijene vodnih usluga određuju prema načelima punoga povrata troškova, socijalne prihvatljivosti cijene vode i zaštite od monopola, te da isporučitelji vodnih usluga moraju poslovati prema propisanim mjerilima učinkovitog poslovanja. Nadalje, odredbom članka 217. navedenog Zakona je propisano osnivanje Vijeća za vodne usluge kao neovisnog državnog tijela, radi osiguranja zakonitosti u području određivanja cijene vodnih usluga iz Zakona o vodama, te naknade za razvoj iz zakona kojim se uređuje financiranje vodnoga gospodarstva. Vlada Republike Hrvatske je na prijedlog Vijeća za vodne usluge, donijela Uredbu o najnižoj cijeni vodnih usluga i troškova koje ona pokriva i Uredbu o mjerilima ekonomičnog poslovanja isporučitelja vodnih usluga (Narodne novine 112/10).

Uredbom o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva propisan je način izračuna najniže osnovne cijene vodnih usluga koja osigurava puni povrat troškova od vodnih usluga, osim troškova gradnje komunalnih vodnih građevina, a isključuje cijenu koju plaćaju socijalno ugroženi građani za količinu isporučene vode nužne za osnovne potrebe kućanstva i isključuje usluge čišćenja sabirnih i septičkih jama.

II. CILJEVI I PODRUČJA REVIZIJE

Ciljevi revizije su bili:

- utvrditi pravilnost načina utvrđivanja cijene vodnih usluga (opskrba pitkom vodom i odvodnje),
- provjeriti usklađenost načina utvrđivanja cijena sa zakonima i drugim propisima,
- analiza elemenata (strukture) za izračun cijene vodnih usluga,
- ispitati kretanje i utvrditi razloge promjene cijena u posljednje tri godine,
- provjeriti i ocijeniti ekonomsku opravdanost razlike u cijeni komunalnih javnih usluga po pojedinim isporučiteljima.

Područja revizije su određena na temelju uočenih razlika u cijeni vodnih usluga na području Županije i interesa javnosti (korisnika usluga) za uspostavljanje ekonomičnog sustava vodoopskrbe i odvodnje.

Revizijom su obuhvaćena sljedeća područja: djelokrug rada i unutarnje ustrojstvo, imovina, analiza strukture cijene vodnih usluga (fiksni i varijabilni dio, naknade), način utvrđivanja osnovne cijene vodnih usluga (fiksni i varijabilni dio) i kretanje cijena u posljednje tri godine, prihodi, rashodi, te usklađenost poslovanja sa zakonima i drugim propisima.

III. METODE I POSTUPCI REVIZIJE

U postupku revizije korištene su sljedeće metode prikupljanja dokaza:

- proučeni su i analizirani propisi i drugi akti koji reguliraju navedenu materiju, te dokumentacija i informacije o poslovanju društava, stručni članci, strategije i drugi propisi,
- provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima,
- ispitana je dosljednost primjene propisa, te pravila, procedura i drugih internih akata,
- za izračun i analizu značajnih omjera primijenjeni su odgovarajući analitički postupci (primjerice usporedbe cijena, načina obračuna usluge) i
- obavljani su razgovori s direktorima i voditeljima računovodstva, te su pribavljena obrazloženja odgovornih osoba o pojedinim poslovnim događajima.

Na temelju prikupljenih podataka, revizijski postupci su bili usmjereni na utvrđivanje načina formiranja cijena vodnih usluga (javne vodoopskrbe i odvodnje), visinu ostvarenih prihoda i rashoda nastalih pružanjem usluga javne vodoopskrbe i odvodnje i usporedbom prikupljenih podataka prema društvima, te davanju ocjene ekonomske opravdanosti razlika u cijeni vodnih usluga na području Županije za 2012.

Procijenjeni su sljedeći rizici koji bi mogli utjecati na ekonomsku opravdanost razlika u cijeni vodnih usluga (javna vodoopskrba i odvodnja) na području Županije:

Manja visina procijenjenog rizika:

- računi se ne ispostavljaju svim potrošačima,
- cijena ne sadrži sve propisane elemente,
- cijena sadrži i druge elemente koji nisu propisani,
- računska netočnost izračuna cijena.

Veća visina procijenjenog rizika:

- u trgovačkim društvima, isporučiteljima vodnih usluga nije uspostavljen sustav unutarnjih kontrola ili ne funkcionira na zadovoljavajući način,
- način utvrđivanja cijene nije u skladu sa zakonima i ostalim propisima, jer podloge za izračun cijena nisu temeljene na stvarnim (ili planskim) troškovima (inputima),
- cijena je neopravdano viša/niša za određene korisnike ili područja,
- cijenom se pokriva gubitak u poslovanju,
- cijena je opterećena poteškoćama u naplati (velika potraživanja, veliki otpisi, visoki troškovi mjera naplate),
- cijenom se pokrivaju gubici u isporuci vode (zbog dotrajalih cjevovoda, visokih troškova održavanja, neovlaštenog korištenja i drugo),
- cijena nije u skladu s kvalitetom usluge i kvalitetom vode,
- ispostavljanje računa ne temelji se na stvarnoj potrošnji (očitanja vodomjera),
- dio prihoda namijenjen izgradnji komunalnih vodnih građevina nije korišten namjenski (naknada za razvoj, kreditna sredstva, prihodi od sufinanciranja Hrvatskih voda i drugo),
- pojedina društva nemaju planove investicija u vodne građevine, te planove investicijskog i tekućeg održavanja komunalnih vodnih građevina (godišnje i višegodišnje),
- formiranje cijena je pod utjecajem trenutne politike jedinica lokalne samouprave.

IV. USLUGE JAVNE VODOOPSKRBE I ODVODNJE

Društvo Tekija d.o.o., Požega usluge javne vodoopskrbe pruža na području gradova: Požega, Pleternica i Kutjevo, te općina: Brestovac, Čaglin, Jakšić, Kaptol i Velika. Usluge javne odvodnje pruža na području gradova: Požega, Pleternica i Kutjevo, te općina: Brestovac, Jakšić i Kaptol. Usluge javne odvodnje s pročišćavanjem pruža na području grada Požege i općina Jakšić i Kaptol. Na području općine Čaglin nije izgrađen sustav javne odvodnje (u tijeku je izgradnja), a za područje općine Velika je u tijeku preuzimanje kanalizacijske mreže.

Društvo Komunalac d.o.o., Pakrac usluge javne vodoopskrbe i odvodnje (s pročišćavanjem) pruža na području gradova Pakrac i Lipik.

U tablici broj 3 se daju podaci o priključenosti stanovništva Požeško-slavonske županije na sustav javne vodoopskrbe i odvodnje sa stanjem koncem 2011.

Tablica broj 3

**Priključenost stanovništva Požeško-slavonske županije
na sustav javne vodoopskrbe i odvodnje**

Javni isporučitelj	Površina u km ²	Broj stanovnika na 1 km ²	Broj domaćinstava	Broj stanovnika priključenih na sustav javne vodoopskrbe	Broj stanovnika priključenih na sustav javne odvodnje	Broj stanovnika na području vodoopskrbe i odvodnje	Stanovnici priključeni na javnu vodoopskrbu (u %)	Stanovnici priključeni na javnu odvodnju (u %)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Tekija d.o.o., Požega	1 248	51	21 212	42 995	26 170	63 374	67,8	41,3
Komunalac d.o.o., Pakrac	567	26	5 817	10 600	8 530	14 657	72,3	58,2
Ukupno	1 815	43	27 029	53 595	34 700	78 031	68,7	44,5

Prema podacima o broju stanovnika iz 2011. Državnog zavoda za statistiku Republike Hrvatske i podacima isporučitelja vodnih usluga, na području Županije je priključenost na sustav javne vodoopskrbe 68,7% i relativno je niska, dok je priključenost na sustav javne odvodnje znatno niža (44,5%).

Cijene vodnih usluga (javne vodoopskrbe i odvodnje)

Do konca ožujka 2011. na snazi su bile odluke o cijeni vodnih usluga koje su isporučitelji usluga vodoopskrbe i odvodnje donijeli na temelju odredbi Zakona o komunalnom gospodarstvu, uz suglasnost jedinica lokalne samouprave. Isporučitelji usluga vodoopskrbe i odvodnje su bili dužni uskladiti odluke o cijeni vodnih usluga s odredbama Zakona o vodama i Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva do travnja 2011. Isporučitelji usluga vodoopskrbe i odvodnje na području Županije su u propisanom roku donijeli nove odluke o cijeni vode uz suglasnost jedinica lokalne samouprave. Odluke su dostavljene Vijeću za vodne usluge i objavljene su na internetskim stranicama društva odnosno jedinica lokalne samouprave (gradovi Pakrac i Lipik). Primjena novih cjenika na području Županije je bila u travnju odnosno do početka lipnja 2011. ovisno o zoni potrošača i završetku polugodišnjeg razdoblja obračuna.

Odredbama Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva uređuje se utvrđivanje najniže osnovne cijene vodnih usluga koja mora osigurati povrat troškova zahvaćanja vode, pogona i održavanja komunalnih vodnih građevina, te isporuku vodnih usluga. Cijena vodnih usluga ne može pokrivati troškove neekonomičnog poslovanja isporučitelja vodnih usluga. Cijena vodnih usluga sastoji se od fiksnog i varijabilnog dijela. Fiksni dio cijene vodnih usluga služi pokriću troškova koji ne ovise o količini isporučenih vodnih usluga (očitanje vodomjera, obrada podataka, dostava računa, servisiranje vodomjera, tekuće i investicijsko održavanje). Fiksni dio obračunava se mjesečno po korisniku. Varijabilni dio cijene ovisi o količini isporučenih vodnih usluga.

Na području na kojemu usluge javne vodoopskrbe i odvodnje pruža društvo Tekija d.o.o., Požega, do travnja 2011. je na snazi bila Odluka o cijeni vodnih usluga iz 2008., prema kojoj je osnovna cijena vode za domaćinstvo iznosila $2,97 \text{ kn/m}^3$, a za korisnike poslovnih prostora $6,29 \text{ kn/m}^3$, dok je cijena odvodnje s pročišćavanjem za stambeni prostor iznosila $1,88 \text{ kn/m}^3$ (samo odvodnja $1,03 \text{ kn/m}^3$), a za poslovni prostor $2,69 \text{ kn/m}^3$ (samo odvodnja $1,58 \text{ kn/m}^3$). U travnju 2011. je donesena nova Odluka o cijeni vodnih usluga, koja je usklađena sa zakonima i drugim propisima. Uveden je fiksni dio cijene vodnih usluga, koji je za stambeni prostor utvrđen u iznosu 23,00 kn mjesečno po korisniku (za vodoopskrbu u iznosu 16,00 kn, a odvodnju 7,00 kn), te za poslovni prostor u iznosu 42,00 kn mjesečno (za vodoopskrbu u iznosu 32,00 kn, a odvodnju 10,00 kn). Cijena varijabilnog dijela (kn/m^3) vode je neznatno umanjena, dok je cijena odvodnje i pročišćavanja povećana. Osnovna cijena vode za stambeni prostor je utvrđena u iznosu $2,94 \text{ kn/m}^3$, a za korisnike poslovnih prostora u iznosu $6,24 \text{ kn/m}^3$, dok je cijena odvodnje s pročišćavanjem za stambeni prostor iznosila $2,09 \text{ kn/m}^3$ (samo odvodnja $1,15 \text{ kn/m}^3$), a za poslovni prostor $3,02 \text{ kn/m}^3$ (samo odvodnja $1,75 \text{ kn/m}^3$). Društvo Tekija d.o.o., Požega je za 2011. ostvarilo gubitak iz djelatnosti javne vodoopskrbe i odvodnje, a s obzirom da se za izračun osnovne cijene vodnih usluga uzimaju planske veličine odnosno procijenjeni troškovi i prihodi, koji su u pravilu bazirani na ostvarenju prethodne godine, tijekom 2012. je predloženo povećanje cijena vodnih usluga. Za stambeni prostor je povećana osnovna cijena vode za 13,6%, odvodnje za 33,9% i pročišćavanja za 17,0%. Za poslovni prostor povećana je osnovna cijena vode za 9,8%, odvodnje za 23,4% i pročišćavanja za 17,3%. Na predloženo povećanje cijena su dane suglasnosti jedinica lokalne samouprave. Od ožujka 2012. je utvrđena osnovna cijena vode za stambeni prostor u iznosu $3,34 \text{ kn/m}^3$, a za korisnike poslovnih prostora $6,85 \text{ kn/m}^3$, dok je cijena odvodnje s pročišćavanjem za stambeni prostor iznosila $2,64 \text{ kn/m}^3$ (samo odvodnja $1,54 \text{ kn/m}^3$), a za poslovni prostor $3,65 \text{ kn/m}^3$ (samo odvodnja $2,16 \text{ kn/m}^3$). Fiksni dio cijene vodnih usluga nije povećan. Povećanje varijabilnog dijela cijene vodnih usluga i smanjenje stope poreza na dodanu vrijednost na vodne usluge s 23,0% na 10,0% (od ožujka 2012.) je utjecalo na neznatno povećanje ili smanjenje ukupne cijene vodnih usluga s porezom na dodanu vrijednost ovisno o kategorijama potrošača. Fiksni dio osnovne cijene vodnih usluga s porezom na dodanu vrijednost je manji za 10,6%, varijabilni dio cijene za stambeni prostor je povećan za 6,3%, dok je za poslovni prostor povećan za 1,4%.

Naknade za razvoj vodoopskrbe i odvodnje uvedene su na temelju odluka jedinica lokalne samouprave. Društvo Tekija d.o.o., Požega na području osam jedinica lokalne samouprave (gradovi: Požega, Pleternica i Kutjevo, te općine: Brestovac, Čaglin, Jakšić, Kaptol i Velika) od 2010. naplaćuje naknadu za razvoj vodoopskrbe za stambeni prostor u iznosu od 0,29 do 1,29 kn/m^3 , a za poslovni prostor u iznosu od 0,55 do 1,55 kn/m^3 . Naknadu za razvoj odvodnje naplaćuje za šest jedinica lokalne samouprave (Požega, Pleternica i Kutjevo, te općina: Brestovac, Jakšić i Kaptol) za stambeni prostor u iznosu od 0,23 do 1,27 kn/m^3 , a za poslovni prostor u iznosu od 0,67 do 1,68 kn/m^3 . Naknada za razvoj vodoopskrbe i odvodnje je prihod isporučitelja vodnih usluga i namijenjena je za gradnju komunalnih vodnih građevina. U općini Čaglin nije izgrađena kanalizacija i nije uvedena naknada za razvoj odvodnje. U općini Velika, također nije uvedena naknada za razvoj odvodnje, a u tijeku je preuzimanje izgrađene kanalizacije u vlasništvo i na upravljanje. Naknada za razvoj vodoopskrbe je za 2012. obračunana u iznosu 1.230.801,00 kn, a tijekom 2012. je naplaćena u iznosu 1.248.447,00 kn (i iz prethodnih razdoblja), dok je naknada za razvoj odvodnje obračunana u iznosu 1.522.264,00 kn, a naplaćena je u iznosu 1.527.475,00 kn. Tijekom 2012. je za izgradnju vodnih građevina utrošeno 2.408.725,00 kn iz prikupljenih sredstava naknade za razvoj vodoopskrbe i odvodnje, a koncem 2012. ostala su neutrošena sredstva naknade za razvoj u iznosu 2.164.137,00 kn.

Na području gradova Lipik i Pakrac, na kojemu usluge javne vodoopskrbe i odvodnje pruža društvo Komunalac d.o.o., Pakrac, do travnja 2011. je na snazi bila Odluka o cijeni vodnih usluga iz 2009., prema kojoj je osnovna cijena vode za domaćinstvo iznosila 4,16 kn/m³, a za korisnike poslovnih prostora 7,41 kn/m³, dok je cijena odvodnje s pročišćavanjem za stambeni prostor iznosila 1,31 kn/m³ (samo odvodnja 0,50 kn/m³), a za poslovni prostor 1,71 kn/m³ (samo odvodnja 0,90 kn/m³). U travnju 2011. je donesena nova Odluka o cijeni vodnih usluga, koja je usklađena sa zakonima i drugim propisima. Uveden je fiksni dio cijene vodnih usluga, koji je za stambeni prostor utvrđen u iznosu 23,00 kn mjesečno po korisniku (za vodoopskrbu u iznosu 20,00 kn, odvodnju 1,60 kn i pročišćavanje 1,40 kn), te za poslovni prostor u iznosu 79,40 kn mjesečno (za vodoopskrbu u iznosu 60,00 kn, odvodnju 9,30 kn i pročišćavanje 10,10 kn). Cijena varijabilnog dijela (kn/m³) vode je neznatno umanjena za poslovni prostor, dok je cijena odvodnje povećana. Osnovna cijena vode za stambeni prostor iznosi 4,16 kn/m³, a za korisnike poslovnih prostora je utvrđena u iznosu 7,36 kn/m³, dok cijena odvodnje s pročišćavanjem za stambeni prostor iznosi 1,55 kn/m³ (samo odvodnja 0,75 kn/m³), a za poslovni prostor 2,30 kn/m³ (samo odvodnja 1,50 kn/m³). Cijene vodnih usluga se tijekom 2012. nisu mijenjale. Zbog utjecaja smanjenja stope poreza na dodanu vrijednost, fiksni dio cijene s porezom na dodanu vrijednost je manji za 10,6%, varijabilni dio za stambeni prostor je manji za 8,8%, dok je za poslovni prostor manji za 9,4%. Za gradove Pakrac i Lipik nisu uvedene naknade za razvoj vodoopskrbe niti odvodnje.

Isporučitelji vodnih usluga na području Županije na računima za vodne usluge obračunavaju i naplaćuju naknadu za zaštitu voda na temelju odredbi Uredbe o visini naknade za zaštitu voda (Narodne novine 82/10 i 83/12), te naknadu za korištenje voda na temelju odredbi Uredbe o visini naknade za korištenje voda (Narodne novine 82/10 i 83/12). Navedene naknade su prihod Hrvatskih voda, pravne osobe za upravljanje vodama osnovane na temelju Zakona o vodama.

Računi za vodne usluge se ispostavljaju mjesečno. Na području djelovanja društva Tekija d.o.o., Požega vodomjeri se očitavaju mjesečno kod stambenih zgrada (potrošnja po članu domaćinstva) i poslovnih prostora, a za ostale korisnike stambenih prostora su očitavanja dva puta godišnje. Na računima su iskazani svi propisani elementi za obračun vodnih usluga, a svakih šest mjeseci se ispostavljaju obračuni potrošnje ovisno o zonama korisnika. Društvo Komunalac d.o.o., Pakrac za sve korisnike vodnih usluga vodomjere očitava mjesečno i ispostavlja račune. Na računima se osim obračuna vodnih usluga, obračunavaju i usluge odvoza otpada. Do siječnja 2012. na računima je bila uključena i potrošnja plina.

Utvrđene cijene vodnih usluga na cijelom području Županije su za tri kategorije: korisnike stambenih prostora, poslovnih prostora i za socijalno ugrožene građane. Za socijalno ugrožene građane na području djelovanja društva Tekija d.o.o., Požega su utvrđene cijene vodnih usluga u visini 60,0% od fiksnog i varijabilnog dijela (bez naknada) cijene. Za primjenu cijena za kategoriju socijalno ugroženih građana nisu utvrđeni korisnici, jer gradovi i općine s područja Požeštine nadoknađuju troškove vodoopskrbe i odvodnje socijalno ugroženim građanima u okviru provođenja socijalne skrbi financiranjem Centara za socijalnu skrb kroz podmirenje troškova stanovanja, odnosno osiguravaju sredstva za podmirenje troškova vodoopskrbe i odvodnje u cijelosti za navedenu kategoriju. Cijene vodnih usluga za socijalno ugrožene građane na području gradova Lipik i Pakrac su utvrđene u visini 60,0% od varijabilnog dijela osnovne cijene (bez naknada), dok je fiksni dio jednak kao i za sve druge korisnike stambenog prostora. Pravo na umanjenu cijenu koristi 38 domaćinstava (stanje koncem 2012.), a utvrđena količina vode nužna za osnovne potrebe je mjesečno do 3,0 m³ po članu domaćinstva.

Za potrošnju iznad utvrđenih nužnih količina, primjenjuju se cijene utvrđene za ostale korisnike stambenog prostora. Gradovi Pakrac i Lipik ne nadoknađuju isporučitelju vodnih usluga razliku do pune cijene vodnih usluga za socijalno ugrožene građane, nego je na teret društva, isporučitelja vodnih usluga. Odluka odnosno akt kojim se uređuje način podmirenja razlike troškova do pune cijene vodnih usluga za socijalno ugrožene građane nije donesen.

Prihodi i rashodi od djelatnosti javne vodoopskrbe i odvodnje

Prema podacima iz računa dobiti i gubitka za 2012. ukupni prihodi isporučitelja vodnih usluga na području Županije su ostvareni u iznosu 70.773.728,00 kn, rashodi u iznosu 69.061.772,00 kn, te je ostvarena dobit u iznosu 1.711.956,00 kn. Ukupni prihodi od obavljanja djelatnosti javne vodoopskrbe i javne odvodnje isporučitelja vodnih usluga na području Požeško-slavonske županije za 2012. su ostvareni u iznosu 28.504.540,00 kn, rashodi u iznosu 27.629.188,00 kn, te je ostvarena dobit u iznosu 875.352,00 kn i čini 3,1% od ostvarenih prihoda.

U okviru prihoda od javne vodoopskrbe i odvodnje, na prihode od javne vodoopskrbe se odnosi 19.848.821,00 kn ili 69,6%, a javne odvodnje 8.655.719,00 kn ili 30,4%. U ukupnim prihodima od obavljanja djelatnosti javne vodoopskrbe i odvodnje vrijednosno su najznačajniji prihodi od pružanja usluga vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda koji su za 2012. ostvareni u iznosu 23.848.907,00 kn ili 83,7%. Prihodi od jedinica lokalne samouprave za izgradnju vodnih građevina za 2012. su ostvareni u iznosu 2.726.484,00 kn ili 9,6% ukupnih prihoda, koji se u prihode razdoblja priznaju u visini obračunane amortizacije.

U ukupnim rashodima od obavljanja djelatnosti javne vodoopskrbe i javne odvodnje vrijednosno su značajniji troškovi amortizacije koji su u 2012. ostvareni u iznosu 9.293.947,00 kn ili 33,6%, od čega su troškovi amortizacije kod društva Tekija d.o.o., Požega u iznosu 8.485.609,00 kn ili 91,3%. Značajan udjel troškova amortizacije u ukupnim troškovima je pokazatelj ulaganja i razvoja vodnih građevina, a na području koje pokriva društvo Tekija d.o.o., Požega, udjel u troškovima amortizacije je 37,4%. Izvori financiranja izgradnje vodnih građevina su sredstva Hrvatskih voda, namjenski prihodi jedinica lokalne samouprave i vlastita sredstva društava, te naknade za razvoj vodoopskrbe i odvodnje kod društva Tekija d.o.o., Požega. Nadalje, vrijednosno su značajni i rashodi za zaposlene koji su za 2012. iznosili 5.115.865,00 kn ili 18,5% ukupnih rashoda. Odnose se na neto plaće, te pripadajuće poreze i doprinose iz i na plaće.

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku prosječna mjesečna bruto plaća bez doprinosa na plaće u 2011. u području opskrbe vodom, uklanjanja otpadnih voda, gospodarenje otpadom, te djelatnosti sanacije okoliša iznosila je 7.345,00 kn. Prosječna bruto plaća u 2011. isplaćena u društvu Tekija d.o.o., Požega je iznosila 6.865,00 kn, što je za 480,00 kn ili 6,5% manje od prosječne plaće, a u društvu Komunalac d.o.o., Pakrac je isplaćena u iznosu 4.897,00 kn, što je za 2.448,00 kn ili 33,3% manje od prosječne bruto plaće isplaćene u grupaciji.

Kvaliteta vode i usluge javne odvodnje

Pokazatelji kvalitete i zdravstvene ispravnosti vode su određeni odredbama Pravilnika o zdravstvenoj ispravnosti vode za piće (Narodne novine 47/08). Zdravstvenu ispravnost vode provjeravaju Zavod za javno zdravstvo Požeško-slavonske županije, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, te kod jednog isporučitelja vodnih usluga, interni laboratorij.

U 2011. je u društvu Tekija d.o.o., Požega ispitano 1 419 uzoraka vode, od čega 7 uzoraka ili 0,5% nisu zadovoljavala kriterije pitke vode. Kod društva Komunalac d.o.o., Pakrac od 364 ispitanih uzoraka 39 ili 10,7% nije zadovoljavalo kriterije pitke vode.

Kod društva Tekija d.o.o., Požega u 2011. od analiziranih 39 uzoraka otpadnih voda dvanaest uzoraka ili 40,0% nije odgovaralo graničnim vrijednostima emisija u tehnološkim otpadnim vodama propisanih odredbama Pravilnika o graničnim vrijednostima emisija otpadnih voda (Narodne novine 87/10). Društvo Komunalac d.o.o., Pakrac nije radilo analize otpadnih voda u 2011. Tijekom 2012. je obavljena analiza jednog uzorka koji nije zadovoljio.

V. NALAZ

Revizijom su obuhvaćena sljedeća područja: djelokrug rada i unutarnje ustrojstvo, te imovina isporučitelja vodnih usluga, analiza strukture cijene vodnih usluga (fiksni i varijabilni dio, naknade), način utvrđivanja osnovne cijene vodnih usluga (fiksni i varijabilni dio) i kretanje cijena u posljednje tri godine, prihodi, rashodi, te usklađenost poslovanja sa zakonima i propisima.

Obavljenom revizijom su utvrđene nepravilnosti i propusti koji se odnose na način utvrđivanja osnovne cijene vodnih usluga (fiksni i varijabilni dio), prihode i rashode, te gubitke vode.

1. Cijene vodnih usluga

1.1. Isporučitelji vodnih usluga su bili dužni uskladiti odluke o cijeni vodnih usluga s odredbama Zakona o vodama i Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva do travnja 2011. Cijena vodnih usluga se sastoji od fiksnog i varijabilnog dijela. Fiksni dio cijene vodnih usluga služi pokriću troškova koji ne ovise o količini isporučenih vodnih usluga (očitanje vodomjera, obrada podataka, dostava računa, servisiranje vodomjera, tekuće i investicijsko održavanje). Fiksni dio se obračunava mjesečno po korisniku. Varijabilni dio cijene ovisi o količini isporučenih vodnih usluga. Također je predviđeno da se cijena koju plaćaju socijalno ugroženi građani ne može utvrditi u visini većoj od 60,0% od osnovne cijene vodne usluge. Na području koje pokriva društvo Komunalac d.o.o., Pakrac se kod 38 domaćinstava (stanje koncem 2012.) obračunava cijena vodnih usluga za socijalno ugrožene građane.

U odluci o cijeni vodnih usluga društva Komunalac d.o.o., Pakrac iz travnja 2011., varijabilni dio cijene javne vodoopskrbe koju plaćaju socijalno ugroženi građani iznosi 2,50 kn/m³ i za skupljanje otpadnih voda s pročišćavanjem 0,93 kn/m³, odnosno 60,0% cijene koju plaćaju ostali korisnici stambenih prostora. Varijabilni dio cijene vodnih usluga se primjenjuje na količinu vode do 3,0 m³ mjesečno po članu domaćinstva, što je nužna količina vode za osnovne potrebe prema spomenutoj odluci, a za veću potrošnju cijena vodnih usluga se ne umanjuje. Cijena fiksnog dijela vodnih usluga (javna vodoopskrba i odvodnja) nije umanjena i za sve kategorije korisnika stambenih prostora iznosi 23,00 kn mjesečno. Prema odredbama članka 206. Zakona o vodama, cijena koju plaćaju socijalno ugroženi građani ne može se utvrditi u visini većoj od 60,0% od osnovne cijene vodne usluge.

Društvu Komunalac d.o.o., Pakrac razliku troškova do pune cijene vodnih usluga za 38 socijalnih domaćinstava korisnika umanjene cijene ne nadoknađuju jedinice lokalne samouprave na području djelovanja (gradovi Lipik i Pakrac), nego je snosi društvo. Odluka kojom se uređuje način podmirenja razlike troškova do pune cijene vodnih usluga za socijalno ugrožene građane nije donesena.

- Odnos cijena javne vodoopskrbe i odvodnje za stambeni i poslovni prostor

Znatne su razlike cijene vodnih usluga za stambeni prostor u odnosu na poslovni prostor (gospodarstvo). Okvirna direktiva o vodama obvezuje zemlje članice na pridržavanje načela povrata troškova od vodnih usluga, uključujući i troškove zaštite okoliša i resursa, te odgovarajući doprinos raznih korisnika povratu troškova od vodnih usluga, podijeljenih najmanje na industriju, kućanstvo i poljoprivredu prema načelu zagađivač plaća.

Za poslovni prostor, fiksni dio cijene javne vodoopskrbe u Županiji iznosi prosječno 46,00 kn, a za stambeni prostor 18,00 kn po korisniku mjesečno. Fiksni dio cijene javne odvodnje s pročišćavanjem za poslovni prostor iznosi prosječno 14,70 kn, a za stambeni prostor 5,00 kn po korisniku mjesečno.

Varijabilni dio cijene javne vodoopskrbe za poslovni prostor u Županiji iznosi prosječno 7,11 kn/m³, a za stambeni prostor 3,75 kn/m³, dok varijabilni dio cijene javne odvodnje s pročišćavanjem za poslovni prostor u Županiji iznosi prosječno 2,98 kn/m³, a za stambeni prostor 2,10 kn/m³.

Fiksni dio cijene javne vodoopskrbe za poslovni prostor u Republici Hrvatskoj iznosi prosječno 21,50 kn, a za stambeni prostor 14,62 kn po korisniku mjesečno, dok fiksni dio cijene javne odvodnje s pročišćavanjem za poslovni prostor iznosi prosječno 18,34 kn, a za stambeni prostor 10,46 kn po korisniku mjesečno. Varijabilni dio cijene javne vodoopskrbe za poslovni prostor u Republici Hrvatskoj iznosi prosječno 8,42 kn/m³, a za stambeni prostor 4,85 kn/m³, dok varijabilni dio cijene javne odvodnje s pročišćavanjem za poslovni prostor iznosi prosječno 5,19 kn/m³, a za stambeni prostor 2,94 kn/m³.

Prosječni fiksni dio cijene javne vodoopskrbe za poslovni prostor je u Županiji za 24,50 kn ili 114,0% viši nego u Republici Hrvatskoj, dok je za stambeni prostor za 3,38 kn ili 23,1% viši nego u Republici Hrvatskoj. Prosječni fiksni dio cijene javne odvodnje s pročišćavanjem za poslovni prostor je u Županiji za 3,64 kn ili 19,9% manji, a za stambeni prostor za 5,46 kn ili 52,2% manji nego u Republici Hrvatskoj. Ukupni fiksni dio cijene vodnih usluga (javna vodoopskrba i odvodnja) u Županiji za poslovni prostor iznosi prosječno 60,70 kn i veći je za 20,86 kn ili 52,4% nego u Republici Hrvatskoj. Ukupni fiksni dio cijene vodnih usluga (javna vodoopskrba i odvodnja) u Županiji za stambeni prostor iznosi prosječno 23,00 kn i manji je za 2,08 kn ili 8,3% nego u Republici Hrvatskoj.

Prosječni varijabilni dio cijene javne vodoopskrbe za poslovni prostor je u Županiji za 1,32 kn ili 15,6% manji, a za stambeni prostor za 1,10 kn ili 22,6% manji nego u Republici Hrvatskoj. Prosječni varijabilni dio cijene javne odvodnje s pročišćavanjem za poslovni prostor je za 2,22 kn ili 42,7% manji, a za stambeni prostor za 0,85 kn ili 28,8% manji nego u Republici Hrvatskoj. Udjel gospodarstva u 2012. u ukupnoj potrošnji vode iznosi 41,5%, a u ukupnim prihodima 59,5%.

Prosječni varijabilni dio cijene javne vodoopskrbe po m³ u Županiji za poslovni prostor (gospodarstvo) je 89,5% veći nego za stambeni prostor, a varijabilni dio cijene javne odvodnje s pročišćavanjem je za poslovni prostor 42,0% veći nego za stambeni prostor. Prosječni fiksni dio cijene javne vodoopskrbe po korisniku u Županiji je za poslovni prostor 155,6% veći nego za stambeni prostor, a fiksni dio cijene javne odvodnje s pročišćavanjem je za poslovni prostor 194,0% veći nego za stambeni prostor.

Navedene razlike cijena fiksnog dijela javne vodoopskrbe za poslovni prostor na području Županije u odnosu na prosječne cijene u Republici Hrvatskoj su znatne, kao i cijene fiksnog i varijabilnog dijela vodnih usluga za poslovni prostor u odnosu na cijene za stambeni prostor.

Ukupni fiksni dio cijene vodnih usluga (javna vodoopskrba i javna odvodnja s pročišćavanjem) za poslovni prostor u Županiji iznosi prosječno 60,70 kn po korisniku.

Društvo Komunalac d.o.o., Pakrac je utvrdilo fiksni dio cijene vodnih usluga za poslovni prostor u iznosu 79,40 kn po korisniku, što je za 39,56 kn ili 99,3% više od prosjeka u Republici Hrvatskoj. Također, fiksni dio cijene vodnih usluga za poslovni prostor je za 56,40 kn ili 245,2% veći nego za stambeni prostor i znatno utječe na visinu prosječne cijene fiksnog dijela vodnih usluga u Županiji. Varijabilni dio cijene vodnih usluga za poslovni prostor (javna vodoopskrba i javna odvodnja s pročišćavanjem) društvo Komunalac d.o.o., Pakrac je utvrdilo u iznosu 9,66 kn/m³, što je za 3,96 kn ili 29,1% manje od prosječne cijene varijabilnog dijela vodnih usluga (bez naknada) od prosječne cijene u Republici Hrvatskoj.

Državni ured za reviziju predlaže društvu Komunalac d.o.o., Pakrac uskladiti odluku o cijeni vodnih usluga s odredbama Zakona o vodama u dijelu koji se odnosi na utvrđivanje cijene za socijalno ugrožene građane, te donijeti odluku kojom se utvrđuje tko i iz kojih izvora pokriva razliku troškova cijene za socijalno ugrožene građane do pune cijene vodnih usluga.

Državni ured za reviziju predlaže preispitivanje odnosa cijena za poslovni (gospodarstvo) i stambeni prostor. Također, predlaže društvu Komunalac d.o.o., Pakrac preispitivanje fiksnog dijela cijene vodnih usluga za poslovni prostor, koje su znatno iznad prosjeka Republike Hrvatske.

- 1.2. *Društvo Komunalac d.o.o., Pakrac je prihvatilo prijedloge Državnog ureda za reviziju i navodi da imaju relativno veliki sustav vodoopskrbe i odvodnje s malim brojem korisnika i relativno malom količinom isporučene vode, što zahtijeva velike troškove redovitog održavanja i upravljanja sustavom. Nadalje, navodi da kod većih potrošača fiksni dio cijene za poslovni prostor ne utječe bitno na ukupnu jediničnu cijenu, ali kod djelatnosti koje troše minimalne količine vode, fiksni dio znatno utječe na ukupnu jediničnu cijenu.*

Društvo Tekija d.o.o., Požega navodi da postupno planiraju u dogovoru s jedinicama lokalne samouprave uskladiti odnose cijena vodnih usluga za poslovni i stambeni prostor, jer bi prema važećim kalkulacijama cijena bilo potrebno jednokratno povećanje cijena za stambeni prostor u prosjeku za 14,0%, a smanjenje cijena za poslovni prostor u prosjeku za 28,0%.

2. Prihodi i rashodi od djelatnosti javne vodoopskrbe i odvodnje

- 2.1. Ukupni prihodi od obavljanja djelatnosti javne vodoopskrbe i javne odvodnje isporučitelja vodnih usluga na području Požeško-slavonske županije za 2012. su ostvareni u iznosu 28.504.540,00 kn, rashodi u iznosu 27.629.188,00 kn, te je ostvarena dobit u iznosu 875.352,00 kn i čini 3,1% od ostvarenih prihoda. Na prihode od javne vodoopskrbe se odnosi 19.848.821,00 kn ili 69,6%, a javne odvodnje 8.655.719,00 kn ili 30,4%. Društvo Tekija d.o.o., Požega je za 2012. ostvarilo prihode od obavljanja djelatnosti javne vodoopskrbe i odvodnje u iznosu 23.438.045,00 kn, rashode u iznosu 22.712.710,00 kn i dobit u iznosu 725.335,00 kn.

Društvo Komunalac d.o.o., Pakrac je za 2012. ostvarilo prihode od obavljanja djelatnosti javne vodoopskrbe i odvodnje u iznosu 5.066.495,00 kn, rashode u iznosu 4.916.478,00 kn i dobit u iznosu 150.017,00 kn.

- Potraživanja

Koncem 2011. u društvu Tekija d.o.o., Požega potraživanja od kupaca za usluge javne vodoopskrbe i odvodnje su iskazana u iznosu 3.837.714,00 kn, a koncem 2012. u iznosu 4.346.087,00 kn. Koncem 2011. u društvu Komunalac d.o.o., Pakrac potraživanja od kupaca za usluge javne vodoopskrbe i odvodnje su iskazana u iznosu 1.089.154,00 kn, a koncem 2012. u iznosu 1.351.929,00 kn.

Ukupna potraživanja od kupaca za usluge javne vodoopskrbe i odvodnje za navedena društva su koncem 2012. iznosila 5.698.016,00 kn ili 20,0% ukupnoga prihoda od usluga javne vodoopskrbe i odvodnje u 2012. i u odnosu na konac 2011. su veća za 771.148,00 kn ili 13,5%. Potraživanja od kupaca za usluge javne vodoopskrbe i odvodnje su koncem 2012. činile 38,2% od ukupnih potraživanja od kupaca za navedena društva (koja su iznosila 14.917.625,00 kn). Društvo Tekija d.o.o., Požega redovno poduzima sve raspoložive mjere naplate.

Društvo Komunalac d.o.o., Pakrac redovno šalje opomene dužnicima, a druge mjere naplate ne poduzima. Prema obrazloženju odgovorne osobe društva, pokretanje prisilne naplate ili isključenje potrošača iz vodoopskrbne mreže bi na području od posebne državne skrbi na kojem djeluju, prouzročilo veće socijalne probleme, te se druge mjere na prijedlog osnivača nisu provodile.

Pozornost treba posvetiti dospelosti potraživanja kako bi se izbjegla njihova zastara. Prema odredbi članka 241. Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine 35/05 i 41/08), zastara se prekida podnošenjem tužbe i svakom drugom vjerovnikovom radnjom poduzetom protiv dužnika pred sudom ili drugim nadležnim tijelom radi utvrđivanja, osiguranja ili ostvarenja tražbine.

Državni ured za reviziju nalaže društvu Komunalac d.o.o., Pakrac poduzimanje mjera za sprječavanje zastare potraživanja u skladu s odredbama Zakona o obveznim odnosima, te mjera za potpunu i pravodobnu naplatu prihoda.

2.2. *Društvo Komunalac d.o.o., Pakrac je prihvatilo nalog Državnog ureda za reviziju i navodi da su poduzeli mjere za prisilnu naplatu potraživanja pokretanjem više od 60 ovršnih postupaka.*

3. Gubici vode

3.1. Gubici su razlika između zahvaćene i isporučene količine vode, odnosno voda koja ne stigne do krajnjeg korisnika vodnih usluga. Razlike između dva isporučitelja vodnih usluga na području Županije su značajne. Za 2012. društvo Tekija d.o.o., Požega je imalo stvarne gubitke vode od 22,9%, a društvo Komunalac d.o.o., Pakrac od 48,0%.

Društvo Tekija d.o.o., Požega je u 2012. imalo zahvaćene količine vode 4 115 942 m³, isporučene količine 2 471 187 m³ vode ili 60,0%, a od neobračunane količine vode, na prividne gubitke (ispiranje cjevovoda, preljevi vodospremnika, protupožarna zaštita i drugo) se odnosi 703 599 m³, a na stvarne 941 156 m³. Društvo Komunalac d.o.o., Pakrac je u 2012. zahvatilo 815 564 m³ vode, isporučilo 413 544 m³ vode ili 50,7%, a od neobračunane količine vode, na prividne gubitke se odnosi 10 410 m³, a na stvarne 391 610 m³. Društvo Tekija d.o.o., Požega je u razdoblju od 2010. do 2012. smanjilo stvarne gubitke vode od 24,7% na 22,9%, jer posjeduju dva uređaja kojima se stalno utvrđuje mikro lokacija curenja vode, te se neprekidno obavlja rekonstrukcija vodovodne mreže na dijelovima gdje se utvrde značajniji gubici.

Društvo Komunalac d.o.o., Pakrac je u 2010. imalo stvarne gubitke vode od 46,1%, u 2011. od 42,8% i u 2012. od 48,0%. Gubici vode preko 40,0% ukazuju na zastarjelost mreže i česte kvarove. Prema obrazloženju odgovorne osobe društva Komunalac d.o.o., Pakrac, gubici vode su značajni zbog starosti vodovodne mreže, koja je u najvažnijem i najvećem dijelu izgrađena od 1980.-1983. i zbog puno manjih kvarova koji se teško otkrivaju, nadalje zbog pretrpljenih značajnih oštećenja cjevovoda za vrijeme ratne agresije, te nedostatka financijskih sredstava za cjelovitu rekonstrukciju mreže. Nadalje, navodi da društvo u skladu sa svojim mogućnostima poduzima radnje na otkrivanju i sanaciji kvarova, te da je u pripremi projekt sanacije 30 km mreže, koji bi se financirao sredstvima iz fondova Europske unije, a koji bi rezultirao smanjenjem gubitaka vode.

Državni ured za reviziju predlaže poduzimanje daljnjih mjera radi smanjenja gubitaka vode.

- 3.2. *Društvo Komunalac d.o.o., Pakrac je prihvatilo prijedlog Državnog ureda za reviziju i navodi da je u tijeku provođenje projekta kojeg financiraju Hrvatske vode, a obuhvaća analizu postojećeg vodoopskrbnog sustava s izradom geodetskog snimka i hidrauličko-matematičkog modela za unaprjeđenje upravljanja sustavom, što će rezultirati i smanjenjem gubitaka vode.*

Društvo Tekija d.o.o., Požega navodi da se kontinuirano provode aktivnosti na utvrđivanju gubitaka u sustavu javne vodoopskrbe. Pojačane su aktivnosti i ulaganja na rekonstrukcijama dotrajale vodoopskrbne mreže i priključaka, te je u suradnji s Hrvatskim vodama izrađen cjeloviti program upravljanja gubicima u vodoopskrbnom sustavu, za koji je provedeno javno nadmetanje i zaključeni ugovori s izvoditeljima. Nadalje, navodi da u suradnji s Hrvatskim vodama pripremaju projekte u područjima vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda za korištenje sredstava Europske unije sukladno rokovima i usvojenim dokumentima u području vodnog gospodarstva.

VI. OCJENA EKONOMSKE OPRAVDANOSTI RAZLIKA U CIJENI VODNIH USLUGA (JAVNA VODOOPSKRBA I ODVODNJA)

Isporučitelji vodnih usluga su odgovorni za utvrđivanje cijena javne vodoopskrbe i javne odvodnje u skladu sa zakonima i drugim propisima.

Državni ured za reviziju ocjenjuje da razlike u cijeni javne vodoopskrbe i javne odvodnje na području Požeško-slavonske županije za 2012. nisu dovoljno ekonomski opravdane. Revizijom je utvrđeno da su značajne razlike u cijeni vodnih usluga između poslovnog i stambenog prostora, znatne razlike u cijeni vodnih usluga na području Županije u odnosu na prosječne cijene u Republici Hrvatskoj, te gubici vode. Zbog navedenog se predlaže:

- ispitati odnose cijena za poslovni i stambeni prostor (društva Tekija d.o.o., Požega i Komunalac d.o.o., Pakrac), te preispitati fiksni dio cijene vodnih usluga za poslovni prostor, koji je znatno iznad državnog prosjeka (Komunalac d.o.o., Pakrac),
- ispitati visinu cijene vodnih usluga za socijalno ugrožene građane u fiksnom dijelu i utvrditi iz kojih izvora i tko pokriva razliku troškova cijene za socijalno ugrožene građane do pune cijene vodnih usluga (Komunalac d.o.o., Pakrac),
- poduzeti mjere za sprječavanje zastare potraživanja i mjere za potpunu i pravodobnu naplatu prihoda (Komunalac d.o.o., Pakrac),
- poduzeti mjere na smanjivanju gubitaka vode od isporuke do krajnjih korisnika (Tekija d.o.o., Požega i Komunalac d.o.o., Pakrac); Za 2012. je društvo Tekija d.o.o., Požega imalo stvarne gubitke vode 22,9%, a društvo Komunalac d.o.o., Pakrac 48,0%.
- poduzimati aktivnosti vezane za korištenje nepovratnih sredstava Europske unije za izgradnju nove i rekonstrukciju postojeće vodoopskrbne i kanalizacijske mreže (Tekija d.o.o., Požega i Komunalac d.o.o., Pakrac).

Državni ured za reviziju ocjenjuje da bi provedba preporuka pridonijela većoj usklađenosti načina utvrđivanja cijena sa zakonima i drugim propisima, te povećanju ekonomske opravdanosti cijena javne vodoopskrbe i javne odvodnje, odnosno smanjenju razlika u cijeni javne vodoopskrbe i javne odvodnje na području Županije. Cilj danih preporuka je i otklanjanje slabosti i nepravilnosti u formiranju cijena vodnih usluga (vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda) na način da cijena vodnih usluga omogući povrat troškova uloženi u obavljanje djelatnosti vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda, uz uvjet da se cijenom vodnih usluga ne pokrivaju troškovi neekonomičnog poslovanja isporučitelja vodnih usluga.